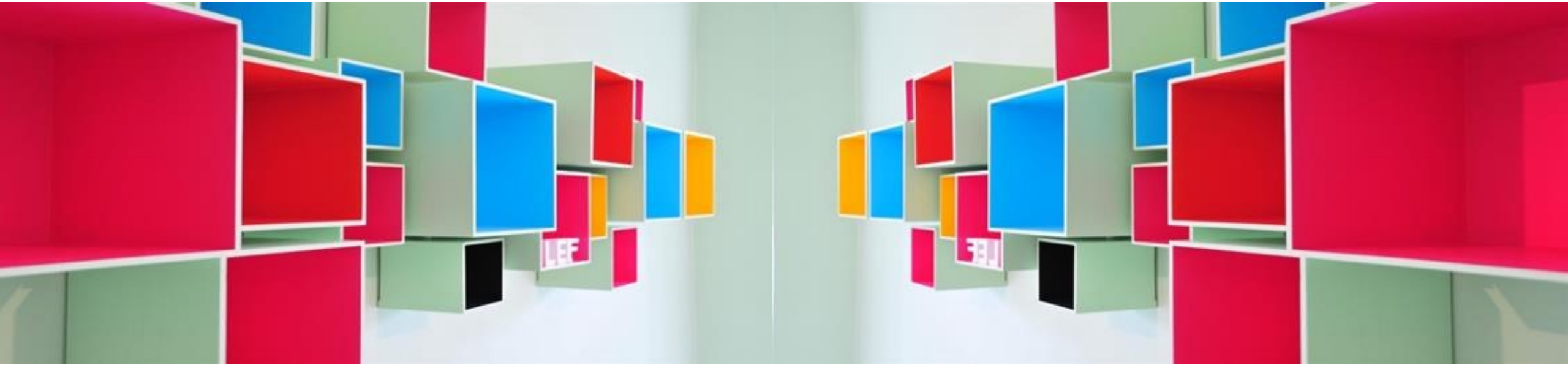

Ontwikkelen van RITUELEN in dialoog met GOD 9.0

Labo voor levensbeschouwing
&
ruimte voor perspectief

PROGRAMMA

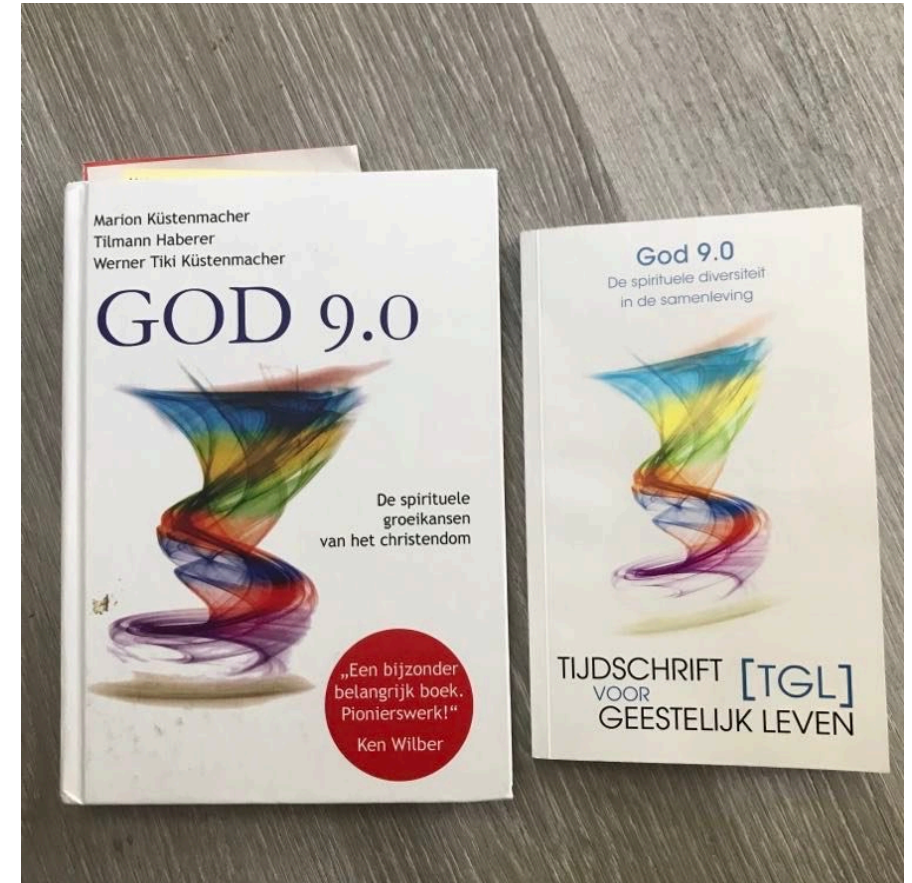
- Inleiding God 9.0 – opfrissing a.d.h.v. een oefening/citaten/quiz
- Recept + Checklist GOD 9.0
- PAUZE
- Gelaagdheid in containerbegrippen (variatie-oefening)
- Opdelen in groepjes
- Voorstellen aan elkaar

Inzicht in verschuiving van godsbeelden: God 9.0

Gebaseerd op inzichten van Ken Wilber en Clare Graves: ons **bewustzijn** ontwikkelt zich met **sprongen**. Er zijn 9 stadia, lagen van bewustzijn.

Fasen van persoonlijkheidsontwikkeling bij ieder mens, ontwikkeling van ons menselijk bewustzijn verloopt analoog aan **de geestelijke ontwikkelingsfasen van de mensheid als geheel**.

Ook onze **godsbeelden** volgen zich op volgens die vaste patronen. Wanneer iemand over God spreekt, beschrijft hij het godsbeeld in de fase van zijn ontwikkeling.

Globaal overzicht

ontwikkeling mensheid

- Fase 1.0: het paleolithicum
- Fase 2.0: de steentijd
- Fase 3.0: stadstaten, landbouw
- Fase 4.0: Egypte, wetten en recht
- Fase 5.0: moderne tijd (verlichting)
- Fase 6.0: 19^e - begin 20^e eeuw
- Fase 7.0: postmodernisme
- Fase 8.0: globalisme
- Fase 9.0: ?

persoonlijkheidsontwikkeling bij mens

baby, afhankelijk van zorg
peuter, ontdekken van wereld, relaties
kleuter, eigen willetje
adolescent, normen en waarden leren
jongvolwassene, verstand, eigen weg
rijpere volwassene, zachtere waarden
postmoderne mens
de globalist

Inzicht leidt tot meer **begrip** voor de liturgische en rituele diversiteit

Uitgangspunten:

- Negen lagen
- Afwisselend ik-bepaald (helemaal op jezelf en eigen ontwikkeling gericht) en wij-bepaald (gericht op de gemeenschap)
- Elke laag krijgt een kleur. Ik-lagen (warme kleur), wij-lagen (koude kleur)
- Men kan geen fase 'overspringen', fasen worden doorlopen in de gegeven volgorde, op bepaald moment moet je 'uitbreken'
- Elke laag voegt iets toe en is onmisbaar. Elke laag mag er zijn! Waarderend kijken naar elke laag!

GOD 1.0 – BEIGE (ik)

Bestaan. De laag van het overleven en het instinct. Het oervertrouwen in het leven.

BEIGE is de bakermat van de verborgen vaardigheden van alle zintuigen. Het is de basale laag van de intuïtie.

Jezus is de zuigeling in de kribbe; hij stilt ook de honger naar hogere bewustwording, zonder de behoeften en de waardigheid van het lichaam te verwaarlozen.

God is in deze fase de onbewuste grondslag van onze ziel. God als een moederborst of dragende hand.

GOD 2.0 PURPER (wij)

Veiligheid. Erbij horen en bescherming in de clan. De laag van het magisch-animistische.

PURPER is de tijd van sprookjes, spookverhalen, heksen en sprekende dieren. In deze wereld kan je alleen overleven door samenwerking. Rituelen, initiaties en heilige plaatsen zijn essentieel.

Jezus is de wonderdoende genezer. In de Bijbel worden machtige vervloekingen tegen de vijanden uitgesproken.

De stam**god** van Abraham belooft leiding, bescherming en welvaart.

GOD 3.0 ROOD (ik)

Macht. De laag van agressie en verovering, maar ook van levendigheid en zin voor avontuur. IK WIL.

De sterkste zegeviert en onderwerpt de anderen. Maar de enorme RODE energie is ook constructief: ROOD scheidt nieuwe dingen. Nieuwsgierigheid en een onderzoekende geest zijn krachtige RODE eigenschappen.

ROOD is ook de eerste echt bewuste ik-laag.

Jezus overwint de PURPEREN familiebanden en is de reddende voorvechter (of RODE ridder?).

De oorlogsgod Jahwe is het bijpassende godsbeeld.

GOD 4.0 BLAUW (wij)

Waarheid. De laag van moraliteit en gehoorzaamheid, hiërarchie. Het wettische denken en het beteugelen van de begeerte.

De BLAUWE laag leert ons de kracht van de aanpassing aan een hoger gezag en hiërarchische structuren. Deze bieden bescherming tegen de chaos. De laag van beampten, priesters en schriftgeleerden.

Jezus trotseert de verzoeken, is de zondebok.

De ware, enige en eeuwige maar ook vaderlijke, opvoedende **God** van de Tien Geboden. De verbondstrouw van God.

GOD 5.0 ORANJE (ik)

Vrijheid. De rationele, wetenschappelijke laag. Persoonlijke verantwoordelijkheid en het kritische, verlichte ik staan centraal.

De ORANJE mens is een onafhankelijke, intellectuele pionier, een zeer efficiënte opvolger van de PURPEREN magiër en krijger. Daarbij onttovert de mens de natuur.

Jezus daagt ons uit tot ommekeer: je kan je leven veranderen! Eigen keuzes, oordeel, vrijheid tegenover de wet.

God verdwijnt want is niet meer nodig óf Hij wordt een persoonlijke, verborgen God. Als God bestaat, is Hij 'anders'.

God 6.0 GROEN (WIJ)

Verbondenheid. De laag van de consensus, verzoening en pacifisme. GROEN wil niet rekenen en winnen, maar meevoelen, opmerken en ervaren. Kennis ontstaat in dialoog. Dit is de laag van teams en therapeuten. Overlegcultuur.

GROEN is de laag van het pluralisme, multiculturalisme, maar ook van de GROENE leerkracht. 'Alternatief' wordt het sleutelwoord. Er is milieubewustzijn en het sociaal geweten groeit. De GROENE mens is spiritueel, maar niet godsdienstig.

“Heb uw vijanden lief”, zegt **Jezus**. Afdalen naar de lijdende, uitgestoten mens en liefhebben: dat is Jezus' liefdesweg in twee werkwoorden.

GROEN treft in de bijbel allerlei sporen aan van de mensvriendelijke, moederlijke **God**.

GOD 7.0 GEEL (ik)

Omvattende visie. GEEL probeert zeer uiteenlopende scenario's uit en gebruikt hoofd, hart en buik tezamen als simulator voor een open wereldbeschouwing met meervoudig perspectief. Conflicten worden herkend als een over-identificering met één enkel systeem.

Dit is de laag van het uithouden van paradoxen en het integraal denken. Ieder mens heeft het recht te zijn wie hij is. De verschillen zijn geen probleem maar een rijkdom. GEEL vertrouwt op intuïtie en werkt projectmatig.

Jezus staat zonder angst in de chaos en veroorzaakt een heilzame onrust.

God en mens vormen geen duale tegenstelling meer: God gebeurt in mij en in de wereld.

GOD 8.0 TURQUOISE (wij)

Universaliteit. De laag van het wereldethos. Deze holistische wij-laag roept een nieuw soort gemeenschap in het leven die opgewassen is tegen de uitdagingen van een wereld die een globaal netwerk geworden is.

In TURQUOISE ontstaat een bewustzijn van wereldomvattende verantwoordelijkheid in een losse, lichte, actieve virtuele gemeenschap.

Jezus als de kosmische Christus.

God als pulserend proces. Teilhard de Chardin is met zijn denken één van de grote voorlopers van de TURQUOISE laag.

GOD 9.0 KORAAAL (ik)

Nog onbekende nieuwe laag. God als wat wij kunnen worden.

The background consists of a repeating pattern of colorful speech bubbles in shades of red, yellow, pink, and grey, each containing a dark blue question mark. The bubbles are scattered across the entire frame, creating a busy, inquisitive atmosphere.

QUIZ:
welke bewustzijnslaag
herken je?

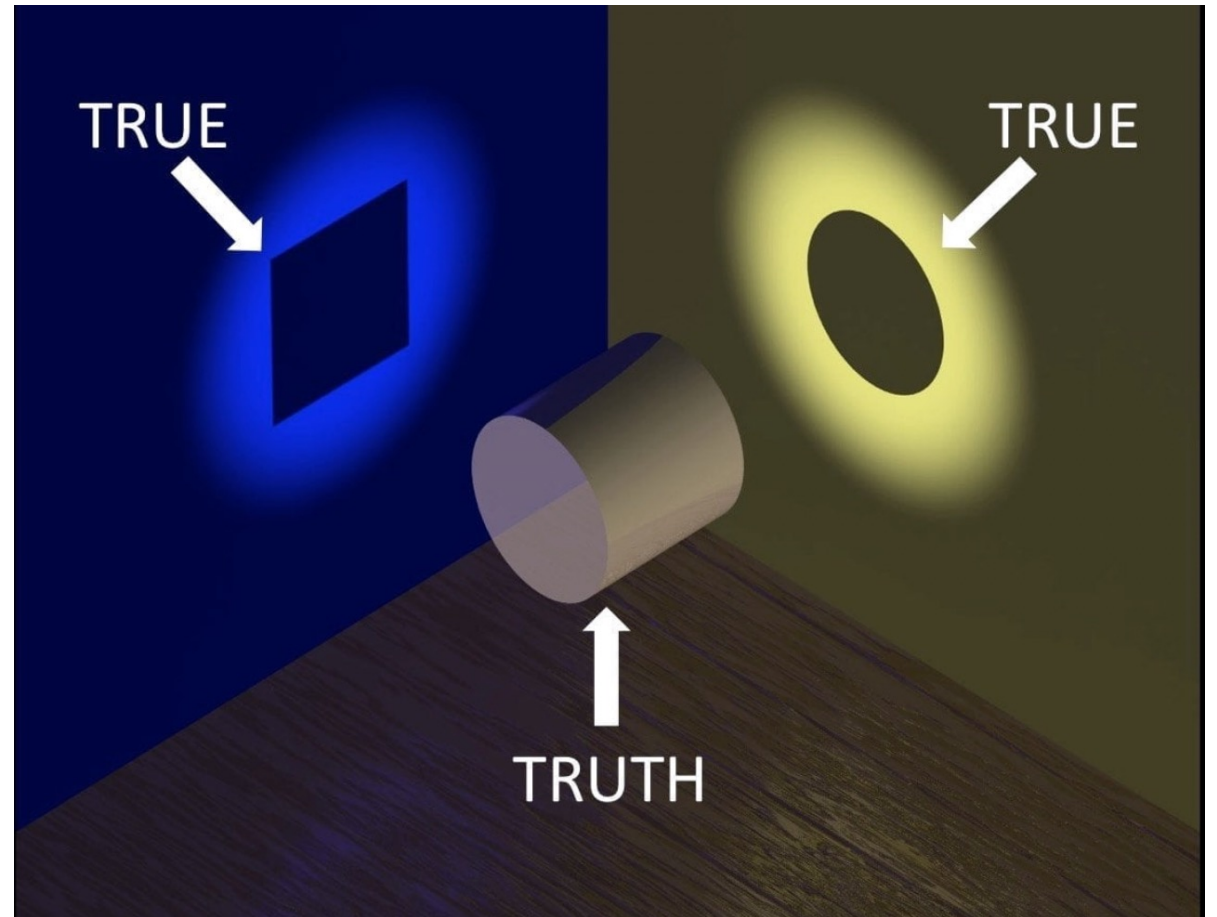
Welke bewustzijnslaag herken je?

1. Beige
2. Purper
3. Rood
4. Blauw
5. Oranje
6. Groen
7. Geel
8. Turquoise
9. Koraal

Welke bewustzijnslaag herkenen je?

1. Beige
2. Purper
3. Rood
4. Blauw
5. Oranje
6. Groen
7. Geel
8. Turquoise
9. Koraal

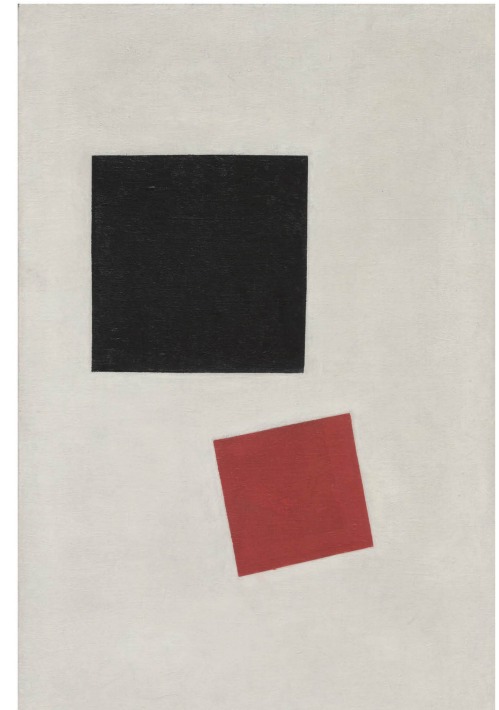
Welke bewustzijnslaag herken je?

1. Beige
2. Purper
3. Rood
4. Blauw
5. Oranje
6. Groen
7. Geel
8. Turquoise
9. Koraal

“God is een belangrijke symbolische aanduiding voor het Zijn zelf, waarover in persoonlijke termen kan worden gesproken.”

– Paul Tillich

RICK BENJAMINS

BOVEN IS ONDER ONS

Denken over God na God

NEEM *TIJD* MAAK **PLAATS**

VERBIND — JOUW VERHAAL *MET EEN* GROTER VERHAAL

LUISTER NAAR JE *Diepste* VERLANGEN

Nodig **MENSEN** *uit*

Zorg *voor* **WRUWING**

GENIET *VAN* **HET** perspectief

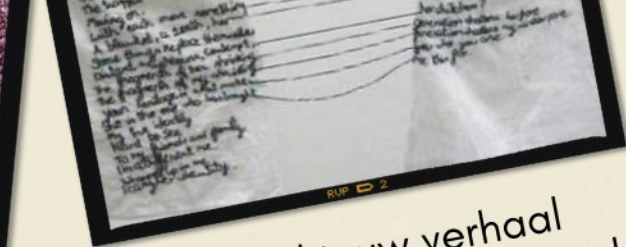
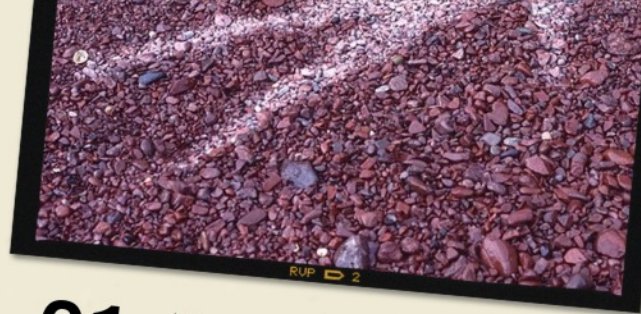
BEHOED *WAT* heilig *IS*

&

Houd *HET* wissel **GELD**

Ons recept
voor een krachtig
ritueel ©

Recept
voor een prachtig
ritueel ©

01 Neem tijd
Maak plaats

02 Verbind jouw verhaal
met een Groter Verhaal

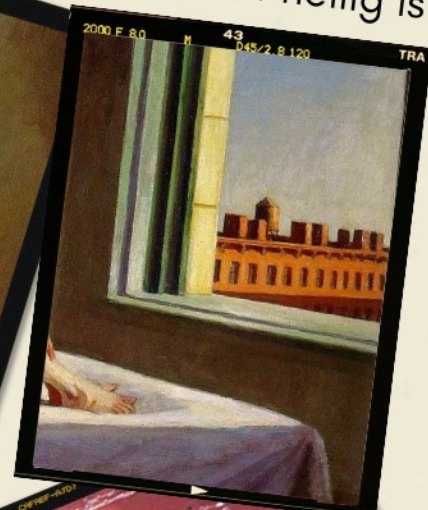
03 Luister naar je diepste
verlangen

07 Behoed
wat heilig is

04 Nodig mensen uit

05 Zorg voor wrijving

08 En

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

Tijd: voordien, tijdens, nadien

Kracht van rituelen – is verbonden met de tijd

Bv. geloften

Bv. Licht van de paaskaars

Plaats: Ruimte – letterlijk & figuurlijk

01 Neem tijd
Maak plaats

VOT

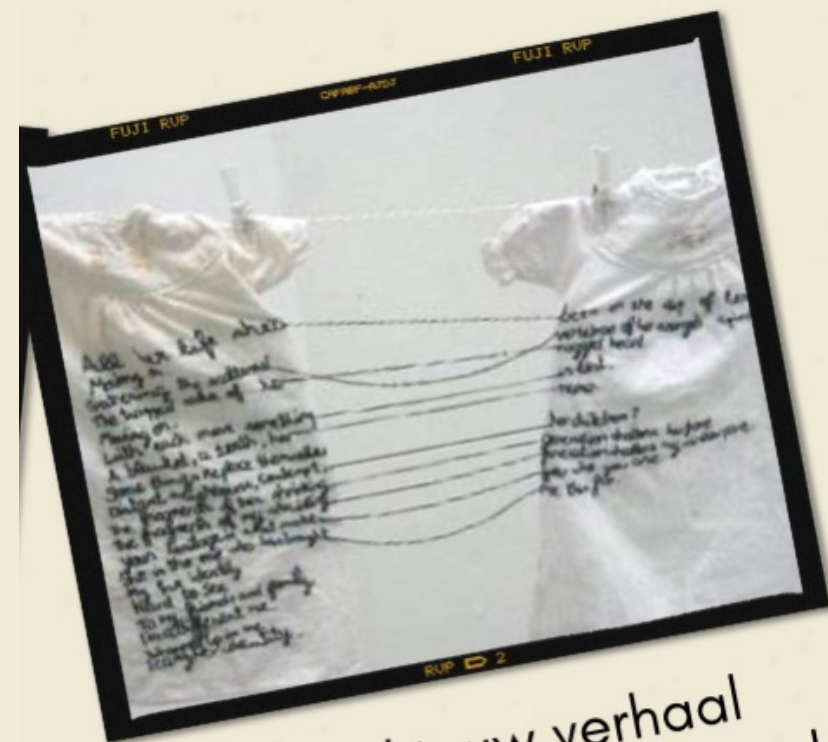
Recept

voor een krachtig ritueel

02 Verbind jouw verhaal met een Groter Verhaal

Christendom
(e.a. levensbeschouwingen)
Alle vormen van KUNST
De gemeenschap
De natuur
De tijd
...

“Een krachtig ritueel gaat voorbij aan het puur individualistische en is gericht op **verbinding**”

02 Verbind jouw verhaal met een Groter Verhaal

Persoonlijke
voorwerpen

Jouw naam

anekdotes

02 Verbind jouw verhaal
met een Groter Verhaal

Gedicht

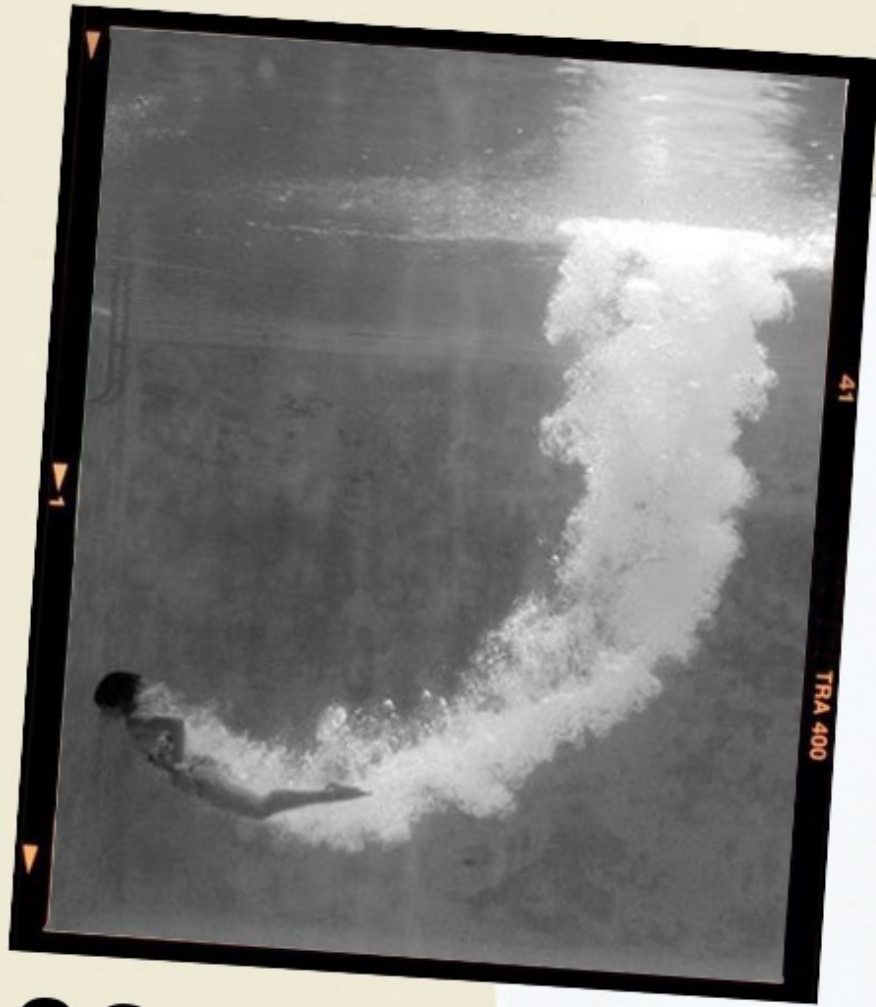
“In de palm
van Gods hand
gegrift”

Graveren
namen
familie

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

03 Luister naar je diepste
verlangen

- Wat is de vraag?
- Wat is de vraag achter de vraag?
- Mensen helpen om woorden en beelden te vinden bij dat diepste verlangen

FUJI RUP

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

- Een ritueel doe je niet alleen.
- Wie moet erbij zijn?
- Hoe nodig je mensen uit om werkelijk deel uit te maken van het gebeuren?

04

Nodig mensen uit

VOT

Recept

voor een krachtig
ritueel

05 Zorg voor wrijving

{ *“Zonder wrijving geen warmte”* }

- Aangename en onaangename wrijving

Bv. Hoe omgaan met ambetante dingen in de familie?

- Schreeuwgebed
- Plaats voor kwetsbaarheid (huilen)
- voorbij het begrijpen
- De kracht van traditie

05 Zorg voor wrijving

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

06

Geniet van het perspectief

- Genieten = intens leven in het nu en ook uitkijken naar wat komt
- Rituelen kunnen nieuwe perspectieven openen
Bv. Hoop binnenbrengen

“Perspectief is de kunst om van iets vlak iets meer-dimensioneel te maken.”

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

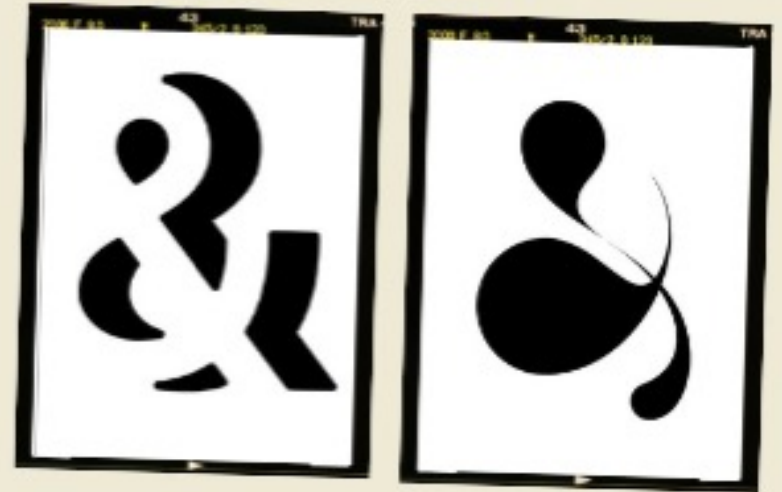
07 Behoed
wat heilig is

VOT

Recept
voor een krachtig
ritueel

- Geen of-of, maar en-en! Verbindend.
- Oproep om genuanceerd te denken.
- Méér mogelijk!
- Lichtritueel – verdriet & geluk
& schuld & woede &...

08 En

Recept
voor een krachtig
ritueel

En

- Idee van de overvloed
- Er is méér, een surplus die je niet in de hand hebt.
- Keep the change!

09

Houd het
wisselgeld

GOD 9.0 proof?

- Is er aandacht voor **hoofd, hart en buik**?
 - Een moeilijke tekst kan, maar geef ook ruimte voor het voelen, het doorvoelen, creativiteit, expressie, de verinnerlijking en voor het delen (bv. kracht van samen zingen).
- **Is er afwisseling tussen IK- en WIJ-lagen?**
 - Individuele momenten, momenten van verinnerlijking afwisselen met verbinding met de groep/ groter geheel.
- **Elke bewustzijnslaag is van waarde.** Kunnen **meerdere bewustzijnslagen** aangesproken worden in dit ritueelmoment?

PAUZE

GOD 9.0 → RITUELEN

- Belang van het **symbool**
 - Een symbool gebruiken in een viering zorgt ervoor dat er ruimte is tot interpretatie. Het voegt vele **betekenislagen** toe. (waardoor mensen uit verschillende bewustzijnslagen zich aangesproken voelen)
 - Bv. uit de begrafenis van een kindje: symboliek van glas

“Rond de Magnoliaboom, en vooraan tussen de lichtjes liggen allemaal stukken gekleurd glas. Het glas symboliseert ons gebroken zijn, de broosheid van het bestaan, het afgesneden zijn. Maar glas is een mysterieus iets. Het scheidt ons af van de buitenwereld en geeft tegelijk een doorkijk, een perspectief op de wereld. Dat zoeken we vandaag ook. Doorheen het diepe verdriet.”

Op zoek naar een symbool...

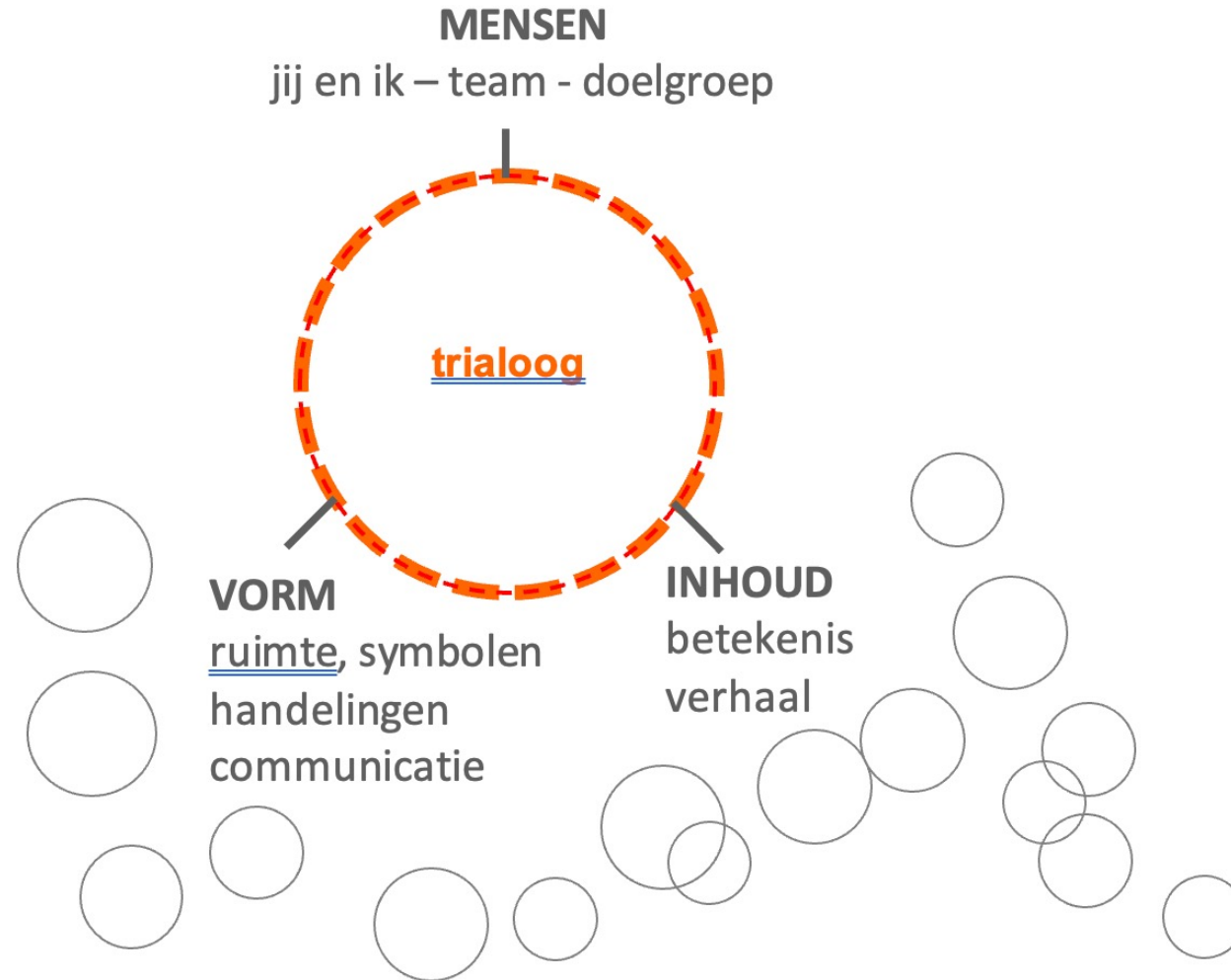
Het diepste
verlangen

BEGINNEN BIJ DE JUISTE VRAAG ?

- Wat willen we creëren/opwekken/uiten/...? Voor wie? Wanneer? Waar? Waarom?
- Bv. een ritueelmoment aan het begin van de les, van max. 15 minuten, waardoor de leerlingen (5de leerjaar) in de juiste sfeer komen voor de godsdienstles.
- OF: een meditatiemoment aan het einde van de les, van max. 5 minuten waardoor de leerlingen (3de leerjaar) verbinding voelen met elkaar in de klas.
- OF: een ritueelmoment aan het begin van de les dat de leerlingen (leeftijd?) tot bij zichzelf brengen.
- OF: een ritueelmoment aan het begin van de les waarbij de leerlingen (leeftijd?) mogelijkheid krijgen om uiting te geven aan hun gevoelens.
- ...

De Trialoog

Op zoek naar gelaagdheid

- Wat is je **thema** en/of trefwoord? Bv. gebedsmoment
- Wat doen jullie gewoonlijk bij zo'n moment?

We denken nog niet aan het eindresultaat.

Opdracht:

Vorige keer gewerkt met het wit blad, deze keer een variatie-oefening:

Zoek een object in jullie omgeving dat je kunt verbinden met jouw visie op dit trefwoord/thema. Dat kan gelijk wat zijn, van het kleinste schroefje, tot een kopje koffie, een snoeppapiertje of een pluusje op je trui. Wat vertelt dit object jou over het thema?

Op zoek naar gelaagdheid

- **Uitwisseling:**

Om de beurt vertelt iedereen wat hij of zij met het blad deed en waarom/ welk voorwerp men koos en waarom

De anderen luisteren en noteren ondertussen wat hen opvalt in het verhaal.

Nadat iedereen aan de beurt kwam, verzamelen we alles wat ons opgevallen is op een flap.

Het geeft je in een korte tijd een schat aan extra betekenislagen.

Op zoek naar gelaagdheid

FLEXIBEL ASSOCIËREN

Kies voor een **BLOEM of LIJN - associatie** en blijf jezelf of je groep uitdagen om verder te gaan dan de eerste vanzelfsprekende ideeën:

- **stel extra vragen**
het woord klinkt als, doet denken aan, rijmt op, ruikt als, voelt als, welke kleur, welk beeld, welk voorwerp, welke film ?
- **verhoog je snelheid**
oefening associaties tellen in 1 min. + opnieuw en nu meer associaties
- **laat de context te kantelen**
bv. water, verdrinken, dronken, roze olifant, circus

risico bij levensbeschouwelijke thema's is dat men bij te open begrippen blijft

www.yot.be